

Catastrofa mucegaiului de la Muzeul de Artă Modernă din Stockholm pune în pericol, fără îndoială, lucrările de artă aflate în posesia acestui muzeu. Gândul se duce imediat la ce soartă le așteaptă mai ales pe cele câteva obiecte de artă de valoare universală aflate aici, dintre care în primul rând sculptura lui Constantin Brâncuși intitulată *Le nouveau né* (Nou-născutul). Nu putem decât spera că ea se află în condiții bune, pentru a putea fi admirată din nou de publicul iubitor de artă într-un viitor pe care îl dorim cât mai apropiat.

"Retrospectiva Lars Nilsson 1987-2002"

În cadrul complexului Magaziei nr. 3 din zona de Porto Franco a orașului Stockholm, în unele dintre sălile aflate în folosința Muzeului de Artă Modernă (Moderna Museet) și sub egida acestuia, este deschisă în perioada 16 martie - 9 iunie 2002 o expoziție retrospectivă cu lucrări ale artistului plastic suedez Lars Nilsson, realizate în perioada 1987-2002. Aceasta este pentru prima dată când activitatea artistică a acestuia este prezentată atât de profund și cuprinzător.

Lars Nilsson s-a născut în 1956, a crescut în Stockholm și este activ în prezent la Malmö și la Londra. Activitatea sa artistică cuprinde pictură, sculptură, precum și video și instalații de artă. Din anul 1995 este profesor de artă imaginii la Colegiul de Artă din Malmö, aparținând Universității din Lund. El combină această activitate pedagogică cu una artistică, activă și internațională. Artă sa a fost prezentată în expoziții printre altele la PS1 Museum din New York, Muzeul de Artă Modernă din Stockholm și Palazzo delle Papesse din Siena. Retrospectiva aceasta de la Stockholm urmează a fi prezentată pe mai departe la Site de Création Contemporaine din Palais de Tokyo de la Paris.

Lars Nilsson: "Game is over", 2000.

Instalație de artă constând din sculpturi realizate din fibră textilă și lână. Scara 1:1.

Foto: © Anna Kleberg.

Aflată în colecția DAKS Simpson Group.

Expoziția de față, interzisă pentru minorii sub 15 ani (!), cuprinde nouă instalații de artă de dimensiuni mari, două grupe de picturi și o instalație de artă video, expuse în mai multe săli dispuse pe două etaje. Cea mai veche lucrare de aici, datând din 1987, este intitulată *Fără titlu* (*Hustler*) și este un grup de 39 de picturi de format 50x50 cm, realizate în ulei și tempera pe pânză montată pe panouri de masonit, răspândite acum în mai multe colecții (Muzeul de Artă Modernă din Stockholm, Colecția Fredrik Roos de la Muzeul Roos din Malmö, Skandinaviska Enskilda Banken din Malmö, Colecția Thorwald Christensen, Colecția Stefan Lindkvist, Colecția Kent Johansson, precum și o parte aflate în

proprietatea autorului) și adunate acum pentru expunerea integrală a grupului. Cele 39 de picturi, aparent identice, prezintă repetat, în tonuri gri și șterse, portretul culcat, cu expresie crispată, chinuită, al unei fete. Titlul adiacent de *Hustler* (Cel care constrânge) sugerează comiterea, în fața ochilor privitorului, a unui abuz de persoană. Cea mai nouă lucrare din expoziție, intitulată *La mijlocul căii* vieții noastre m-am aflat într-o pădure întunecoasă... este o instalație de artă video din anul 2002, aflată în proprietatea autorului. Ceea ce vedem aici este un ecran de dimensiuni mari cât unul dintre pereții longitudinali ai sălii de expunere (care este cufundată în întuneric și este folosită în întregime numai pentru această lucrare), ecran pe care este proiectat un film video constituit din două scene de câte 7 minute fiecare, prezentate în secvență continuă. Imaginile, în mișcare, sunt filmate în culori într-o pădure întunecată și cețoasă, iar în colțul din dreapta, în partea de jos a cadruului, întinsă pe pământ, zace pe spate o fată goală, masturbând spre privitor. O altă așa-numită instalație de artă video, datată din 1994 și aflată și aceasta tot în proprietatea autorului, prezintă în mișcare, pe unul dintre cele două ecrane din care este compusă, un detaliu genital mărit de la o copulare în trei (deducem că este vorba despre o albă între un negru și un alb) sub titlul mistificator *De ce devin băieții tineri naștiți - În zodia Racului*. Conform comunicatului de presă elaborat de organizatorii expoziției, ar fi vorba aici despre "tratrarea fascinației pentru teme contrastante precum consumul de lux, 'gender theory' (teoria sexelor), copularea explicită și arta suprarealistă într-o politică a corpului în care laturile cele mai întunecate ale naturii umane constituie un fundal sumbru". Deducem de aici însă mai mult morbiditatea patologică și mai de loc artisticitatea expozantului, ceea ce face să ne întrebăm rostul prezenței acestor obiecte, declarate a fi de artă, într-un local de expoziție, chiar și ca acesta. Căci amatoricismul realizării și perversitatea conținutului le-ar destina calitativ mai degrabă unor deochiate sex shop-uri ceva mai sordide. Personal, nu am de loc înțelegere pentru ceea ce Gertrud Sandqvist, rectorul Colegiului de Artă din Malmö la care Lars Nilsson este profesor, scrie în pliantul de prezentare a expoziției, și anume: "Nimeni nu-l poate acuza pe Lars Nilsson de corectitudine politică. De ce ar face-o? El posedă un curaj, o precizie și o lipsă de considerație artistică care sunt foarte neobișnuite". Avem aici o trecere de la "epatarea burghezului", promovată la începutul secolului XX, la lipsa de considerație precisă și îndrăzneală față de iubitorul de artă. Că această monstruoasă atitudine este preconizată de rectorul unei instituții statale este învățământ, fie el și de artă, ne face să ne întrebăm pe mâna cui ne dăm copiii trimiși la studii.

Lucrările realizate de Lars Nilsson din 1996 încoace denotă, totuși, în sculptura sa, mai ales o orientare către aspectele decorative rezultând din gruparea figurilor, gestică sau finisare. Materialele alese pentru realizarea sculpturilor acestea sunt ceară, textile din bumbac, poliester, mătase sau lână, fibră de sticlă, lemn, becuri electrice (!) și ipsos. În această categorie intră instalațiile de artă Doar cuvinte - Reprezentare scurtcircuitată și Du-te la închisoare, ambele din 1966, *The Triumph of Style* (Triumful stilului) din 1998, sau *Game is over* (Jocul s-a terminat) și *The House Angel* (Îngerul de casă), ambele din anul 2000, în care predomină mai ales caracterul decorativ, pomenind adesea de tendințele modei avantgardiste ale epocii respective.

Expunerea lucrărilor este voit labirintată, sălile sunt mai mult scufundate în întuneric, iar trecerile dintr-o sală într-alta sunt de cele mai multe ori deschideri în pereți acoperite de perdele textile, ceea ce face să nu te poți orienta liber în expoziție. Mai mult, inflamabilitatea perdelelor de la treceri și caracterul întunecat și întortochiat al sălilor de expunere fac ca, în caz de incendiu, totul să devină o cursă de soareci din care nimeni nu are scăpare de la o

moarte sigură și teribilă. Personal, mă întreb cum de s-a autorizat de către autoritățile de pază contra incendiilor funcționarea expoziției în aceste condiții. Adăugând la aceasta și faptul că expoziția este, nu fără motiv, interzisă pentru minorii sub 15 ani, ca să nu mai pomenesc de lucrările abominabile, ratiunea existenței sale pare a fi cu totul infimă.

"HASANKEYF

Un patrimoniu cultural din Anatolia, aflat în pericol"

La Muzeul Mării Mediteraniene (Medelhavsmuseet) din Stockholm are loc în perioada 15 martie - 14 aprilie 2002 o expoziție de fotografii realizate de Marco Plüss în orașul istoric Hasankeyf din Anatolia. Este vorba despre o așezare fortificată, acum în ruine, situată pe un platou stâncos între rovinele aflate de-a lungul fluviului Tigris în zona de sud-est a Turciei. Aici se mai găsesc încă rămășițe ale arhitecturii seldjuche din secolul XII și a celei turcmenice din secolul XV. Aici, ca și prin alte părți din Anatolia, se mai află și locuințe, depozite și chiar palate săpate în stâncile ce se înalță deasupra rovinelor, precum și două turnuri de pază.

Interior din moscheea în ruine de la Hasankeyf.

Foto: © Marco Plüss.

Ocupațiile principale ale locuitorilor din regiune au fost agricultura și comerțul. Aflat la încrucișarea mai multor forme de cultură și stăpânire, traversat de o ramură a Drumului Mătasei, orașul Hasankeyf poartă urmele trecerii pe aici a persanilor, a romanilor, a bizantinilor, a creștinilor, a seldjucilor, a ayubizilor, a turcmenilor și a osmanlăilor. Părăsit de multă vreme, din frumusețile de odinioară ale acestei așezări nu au rămas până la noi decât niște ruine, semețe destul pentru a purta mărturia unor epoci de glorie demult apuse. Dar, în curând, și aceste rămășițe vor dispărea în urma construirii unui dig la Ilusu peste fluviul Tigris, ceea ce va duce la inundarea întregii zone în care se află ruinele orașului Hasankeyf. Prezenta expoziție are rolul să ne facă cunoscute monumentele patrimoniului cultural ce vor dispărea cu această ocazie. Din păcate, intenția organizatorilor este doar de natură afectivă în favoarea monumentelor amenințate de dispariție, dar nu și științifică, în vederea identificării și datării corecte a celor văzute. Fotografii în sine, oricât de frumoase ar fi ele, nu sunt suficiente, ci ele ar fi trebuit explicate cu texte identificatoare și care să fixeze monumentele reprezentate în timp. Ceea ce, din păcate nu s-a făcut.